

Záverečná karta projektu

Názov projektu Evidenčné číslo projektu **APVV-15-0280**

Lutherove exegetické riešenia vybraných Pavlových textov z pohľadu súčasného výskumu

Zodpovedný riešiteľ **doc. Mgr. Ľubomír Batka, PhD.**

Príjemca **Univerzita Komenského v Bratislave - Evanjelická bohoslovecká fakulta**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Evanjelická bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlova, Česká republika - účasť na medzinárodnej konferencii 20. júna 2019.

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

Projekt nebol zameraný na podanie patentových prihlášok.

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

Karentový článok (plánovaný): Prof. F. Ábel: štúdia s názvom "Freedom in Christ in Galatians: A Matter of Identity", tohtoročné číslo Communio viatorum. 3/2019. Oznámil to šéfredaktor.

Článok v domácom recenzovanom zborníku (plánovaný): Pavel-Andrei Prihracki, "Reading of the Locus Classicus for Natural Law in Romans 2" In: Maroš Nicák, Martin Tamcke (eds.), 500 Jahre der Reformation in der Slowakei. (Münster: LIT Verlag, 2019), 65 – 74.

Monografia (plánovaná): Ľ. Batka, P.A. Prihracki: Sondy do Lutherovej exegézy Listu Rimanom a Galaťanom. Vydavateľstvo UK v Bratislave: zborník je v tlači, Rozsah 161 strán.

Obsahuje preklady výberu Lutherových komentárov k Listu Rimanom a Galaťanom podľa plánu projektu (Batka, Prihracki) a tri štúdie k Lutherovej exegéze (Batka, Kováč, Prihracki).

Zborník z konferencie (nad rámec plánu): Ľ. Batka, P.A. Prihracki: Luther včera a dnes.

Vydavateľstvo UK v Bratislave: zborník je v tlači, rozsah 265 strán. Vznikol z príspevkov, ktoré odznali na medzinárodnej konferencii k Lutherovej hermeneutike a teológii s názvom „Luther – včera a dnes“, ktorá sa organizovala 20. júna 2019 na Evanjelickej bohosloveckej fakulte UK v Bratislave. Tento zborník predstavuje ucelený tematický okruh, ktorý presahuje hranice historického bádania, a prenáša hermeneutické, exegetické, teologické, etické a katechetické myšlienky Martina Luthera do súčasnosti. Obsahuje o.i. štúdie od všetkých riešiteľov projektu, v ktorých sa objavuje výber a zhodnotenie hlavných exegetických prác z obdobia 20. a 21. storočia s cieľom preukázať posun v exegetických prístupoch a riešeniach medzi Lutherom a najnovším výskumom textov apoštola Pavla:

Ábel: Dikaiosis Zoon - Novota života veriaceho v Kristovi.

Batka: Lutherove Predhovory k Písmu svätému.

Prihracki: Stručné poznámky k historickému Lutherovi.

Kováč: Lutherov výklad Rim 9 v kontexte súčasného Pavlovského bádania.

Projekt bol propagovaný na stránke fakulty: <https://www.fevth.uniba.sk/veda/vedecke-projekty/apvv-15-0280-lutherove-exegeticke-riesenia-vybranych-pavlovych-textov-z-pohladu-sucasneho-vyskumu/>

Konferencia bola propagovaná na stránke fakulty: <https://www.fevth.uniba.sk/veda/vedecke-podujatia/luther-vcera-dnes-medzinarodna-konferencia-20-juna-2019/> a na sociálnych sieťach:

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2289652851122867&set=gm.2453184728046695&type=3&theater&ifg=1>

a na stránke FB stránke ECAV na Slovensku.

Uplatnenie výsledkov projektu

Výsledok výskumu v rámci projektu je prínosom pre historické bádanie o vývoji reformačných myšlienok v kontexte rozvoja exegetických prác na dôležitých spisoch Novej zmluvy (Listy Rimanom a Galat'anom). Porovnanie so súčasným stavom bádania, poukázanie na pozície, ktoré sú i dnes relevantné, rovnako však aj kritické zhodnotenie a posun súčasnej exegézy bol predstavený na konferencii 20. júna 2019 (Ábel, Benka, Kováč, Kapitáňová, M. Prihracki). Sondy do Lutherovej hermeneutiky sú prínosné pre súčasné diskusie o autorite Biblie pre teologickú náuku (Benka, Batka, Guldánová), cirkevné dejiny (O. Halama, Nicák), etickú teóriu (Turčan, Pogányová, Beláni Biela), filozofiu (Neština) ale aj praktickú teológiu (Jurík, Beláni) v kontexte československej teologickej vedy.

Ako súčasť riešenia projektu boli vypracované vybrané časti Lutherových exegetických prác k textom apoštola Pavla z latinského originálu do slovenčiny (Batka, Prihracki: monografia Sondy do Lutherovej teológie), no i nad rámec pôvodného zámeru pri podávaní grantu (Balaž: Invokávit kázne, reedícia prekladov Lutherových predhovorov k novej zmluve Š. Kátlovský).

Môžeme konštatovať, že aj vďaka projektu APVV, zaznamenávame pozitívny vývoj narastajúceho počtu bádateľov a bádateliek, ktorí sa venujú teológii Martina Luthera na základe práce s primárnymi prameňmi. Vzniká stále viac prekladov textov Martina Luthera do slovenčiny.

Výskum Luthera na Slovensku sa prehľbuje, dostáva ekumenický rozmer a aktualizuje sa na súčasné témy. Presahuje rámec oblasti výskumu cirkevných dejín a systematickej teológie smerom k biblickým štúdiám a pastorálnej teológii.

Texty a štúdie budú dôležitým materiálom pre všetkých bádateľov a študentov reformačnej teológie.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Projekt APVV 15-0280 predstavuje najväčší projekt v dejinách Slovenska venovaný reformačnej teológii Martina Luthera.

Projekt bol vôbec prvým APVV projektom na EBF UK v Bratislave.

Vďaka projektu vzniklo 10 publikácií vedeckého charakteru, celkovo 18 štúdií od riešiteľov projektu.

V rámci projektu bola zorganizovaná jedna medzinárodná vedecká konferencia (20. 6. 2019) na EBF UK v Bratislave.

Projekt vytvoril platformu na posilnenie štúdia Lutherovej teológie naprieč viacerými generáciami bádateľov: od doktorandov na EBF UK, cez doktorov teológie až po profesorov. Možno hovoriť o vznikajúcej škole bádateľov Lutherovej teológie, čo predstavuje nový a dlhodobý prínos pre teologickú vedu na Slovensku.

Projekt podporil preklad dôležitých statí z Lutherových exegetických diel do slovenčiny - nové texty, ktoré v slovenskom jazyku doteraz neboli dostupné (Preklad statí z Prednášky k Listu Rimanom 1515-1516, Komentára k listu Galat'anom 1535, Invokávit kázne 1521). Projekt umožnil analýzu a dôkladné predstavenie zmien v hermeneutike Biblických textov na prelome stredoveku a novoveku.

Bádanie rozšírilo ukotvenie štúdia o Lutherovej exegéze v interdisciplinárnom a ekumenickom rozmere.

Projekt analyzoval a prepojil význam autority Písma v reformačnom ponímaní do súčasnosti. Bolo možné poukázať na to, ktoré prístupy M. Luthera nie je možné uplatňovať dnes, no rovnako aj, ktoré myšlienky sú platné a použiteľné. Projekt splnil cieľ a prepojil historické bádanie, textovú analýzu a súčasný stav exegetických prác v USA a Nemecku.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

Project APVV 15-0280 represents the largest project in Slovak history related to reformation theology of Martin Luther.

This project was the first APVV project ever at the Evangelical Lutheran Theological Faculty of Comenius University in Bratislava.

Thanks to this project there were created 10 scientific publications, and 18 texts written by members of the project team in total.

As a part of the project an international scientific conference was organized (20. 6. 2019) at ETLF CU in Bratislava.

The project created a platform for strengthening the research of Luther's theology across several generations of researchers: from PhD students at ETLF, through Doctors of theology, to Professors. We can speak about an emerging school of researchers of Luther's theology, which means a new and long-lasting contribution to theological science in Slovakia.

Project contributed to translation of important passages of Luther's exegetical works into Slovak - new texts that were not available in Slovak language yet (Translation of passages from Lecture to Romans 1515-1516, Commentary on Galatians 1535, Invocavit sermons 1521).

Project enabled an analysis and throughout presentation of changes in hermeneutics of Biblical texts at the turn of medieval period to early modern times.

The research widened the position of studies related to Luther's exegesis in interdisciplinary and ecumenical perspective.

Project analyzed and connected the importance of the authority of Scripture in reformational understanding to the present time. It was possible to show, which positions of M. Luther can not be applied today, but likewise which notions are valid and of use nowadays.

Project fulfilled the aim and conjoined the historical research, textual analysis and contemporary level of exegetical works in USA and Germany.